

HET VERHAAL VAN PLAATSVERVANGERS

IN EEN PAAR ZINNEN WORDT EEN RAMPZALIGE SITUATIE UITGETEKEND. De schrijver van Ruth heeft maar vijf verzen nodig. *In de dagen dat de richters leiding gaven aan het volk. Met andere woorden De dagen dat er geen koning was in Israël en iedereen deed wat goed was in eigen ogen* (Ri. 21:25). Daar bovenop komt een hongersnood. Ironisch genoeg was zelfs in Bethlehem, wat ‘broodhuis’ betekent, niet genoeg voedsel. Voor de Israëlieten was een hongersnood niet een normaal natuurverschijnsel. God had beloofd in te staan voor voldoende voedsel als het volk Hem trouw bleef en daar lag het knelpunt. In Deuteronomium 28 werd het volk zegen en vloek voorgehouden. Eén van de vloeken was hongersnood.

De richterentijd kent een zich herhalende cyclus: het volk zondigt, God geeft verdrukking, het volk zit in de verdrukking, het volk bekeert zich en roept tot God, God redt, het volk aanbidt God en kent vrede en voorspoed, totdat de cyclus opnieuw begint.

Het gezin van Elimelech bevindt zich in zo’n tijd van verdrukking. Zijn kwakkelgezinnetje komt bijna om van de honger. Hier in de velden van Efratha groeit vrijwel niets, maar aan de verre horizon aan de andere kant van de Jordaanvallei hangt een groene waas over het land. Hij besluit zijn gezin daar naar toe te leiden zonder God te raadplegen.

WHAT’S IN A NAME?

Veel in dit geval. El-I-Melech (El God I mijn Melech koning) doet zijn naam geen eer aan. Ook de namen van zijn vrouw Naomi en van zijn twee zonen Machlon en Chiljon zijn betekenisvol: Naomi de Lieflijke, Machlon de Zieke en Chiljon de Zwakke. De beslissing om te vertrekken is op twee punten een misvatting. Ten eerste: *Een Ammoniet of Moabiet mag niet in de gemeente van de HEERE komen; zelfs hun nakomelingen van de tiende generatie mogen tot in eeuwigheid niet in de gemeente van de HEERE komen*, (Deut. 23: 3). Juist bij dat vijandige volk, voortgekomen uit incest, zoekt Elimelech zijn heil.

En ten tweede: hij doet aan symptoombestrijding. De diepere oorzaak van de hongersnood is zonde en afval van God. Elimelech ziet niet in dat berouw de verdrukking wegneemt. Hij ontvlucht Gods volk en gaat naar het onreine land van Moab. Aan de wortel van het kwaad doet hij niets. In Bethlehem laat hij de twee belangrijkste zaken voor een oosterling achter, namelijk zijn familie en erfgrond.

Dat je vluchtte voor een hongersnood gebeurde vaker. Abram trok als nomade tijdens een hongersnood naar Egypte om daar de ramp uit te zitten (Gen. 12). Maar zich vestigen in het Moabitische land was niet vanzelfsprekend.

Heel nuchter wordt aangekondigd dat Elimelech sterft. Hoe en wat wordt verder niet vermeld. Naomi is haar beschermer kwijt, haar status verandert in die van een rechteloze asielzoekster. Haar twee ziekelijke zonen moeten haar nu beschermen. De jongens trouwen; met Moabitische vrouwen nog wel. Ze zullen dus ongeveer 16 à 18 jaar geweest zijn. Maar voordat hun vrouwen kinderen konden krijgen, sterven ook Machlon en Chilion. Drie vrouwen, waarvan twee nog jong, blijven achter zonder bescherming en zonder inkomen. *Zo bleef de vrouw achter, zonder haar twee zonen en zonder haar man.*

Dan grijpt God in. Hij geeft weer brood in Bethlehem.

RUTH, DE GEZELLIN

Wij kunnen ons niet indenken in wat voor rampzalige situatie Naomi zat. Haar beslissing om terug te gaan naar Bethlehem en naar haar familie om daar enige bescherming te vinden is dan ook volkomen logisch, maar wel uiterst wanhopig. De schoondochters gaan mee. Naomi ziet wel in dat Orpa en Ruth in Bethlehem in dezelfde ellendige situatie zullen belanden als waarin zij verkeert. Daarom geeft ze het dringende advies om bescherming in het ouderlijk huis te zoeken: *Ga heen, keer terug, ieder naar het huis van haar moeder.* Let wel, de schoondochters zijn nog jong, ze kunnen terug naar hun ouders en ze zijn nog in de huwbare leeftijd. Orpa volgt het advies op en gaat terug naar haar ouders en volk. Ze maakt de meest logische keuze, ze kiest voor haar toekomst.

Ruth weigert: *Dring er bij mij niet langer op aan u te verlaten en terug te gaan, bij u vandaan. Want waar u heen gaat, zal ik ook gaan, en waar u overnacht, zal ik overnachten. Uw volk is mijn volk en uw God mijn God. Waar u sterft, zal ik sterven, en daar zal ik begraven worden. De HEERE mag zó en nog veel erger doen: voorzeker, alleen de dood zal scheiding maken tussen mij en u.* Zij spreekt haar genegenheid naar Naomi uit en wat meer is, ook naar het Joodse volk, ondanks de veelvuldige oorlogen tussen beide landen. Het is ronduit verbijsterend dat ze haar goden inruilt voor de God van Israël. De God van wie Naomi zegt: *de hand van de HEERE is tegen mij uitgestrekt.* De toekomst is zwart en toch kiest Ruth voor die God en blijft ze standvastig. In feite doet ze als Abram: *Gaat u uit uw land, uit uw familiekring en uit het huis van uw vader, naar het land dat Ik u wijzen zal* (Gen. 12: 1).

De betekenis hiervan kunnen we ons moeilijk voorstellen. Ruth doet haar naam ‘Gezellin’ wel eer aan, ze gaat mee naar Bethlehem en maakt een andere god tot haar God. Kamos, de oppergod van de Moabieten, ruilt ze in voor de God van Naomi. Een God die naar Naomi’s eigen zeggen niet veel goeds had gebracht. Weliswaar geloofden de heidenen van die tijd dat goden slechts plaatselijk macht hadden en Ruth stond in die traditie, toch was dit een reuze stap. Het geeft ook aan dat er bij Naomi nog altijd een sprankje geloof was; Ruth verwoordt dit met *uw God*. Het verschil in gedrag van Orpa en Ruth toont ook aan dat liefde niet alleen een gevoel is. Beiden hielden van Naomi, maar liefde is ook een beslissing. Ruth besluit om mee te gaan wat het ook mag kosten. Ze houdt vast en ze houdt vol. Net zoals de vasthoudende weduwe in de gelijkenis van de onrechtvaardige rechter

Lukas 18: 1-8. *Als die onrechtvaardige rechter toch rechtspreekt, zal God dan geen recht doen aan Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, ook wanneer Hij lang wacht om hen te hulp te komen?* Maar die tijd moet voor Naomi en Ruth nog komen.

Naomi's terugkomst is niet een thuiskomst. De dorpingen reageren verbaasd; de tamtam gaat snel *en de vrouwen zeiden: Is dit Naomi?* De gemeenschap reageert nieuwsgierig, maar de portemonnee wordt niet getrokken en de helpende hand blijft uit. We lezen niet dat Naomi weer haar oude huis of het erfland van Elimelech terugkrijgt. Dat behoort nu een ander toe. Haar naamsverandering spreekt boekdelen: ze wil niet langer Naomi, maar Mara, de Bittere, genoemd worden. Ze heeft geen hoop meer voor de toekomst. *Ik ging vol weg, maar de HEERE heeft mij leeg laten terugkeren. Waarom zou u mij Naomi noemen, nu de HEERE tegen mij getuigd heeft en de Almachtige mij kwaad gedaan heeft?* Onthoud deze uitspraak, want we komen hem nog een keer tegen. Uit deze woorden blijkt dat de rouw nog erg diep zit bij Naomi. Ze fixeert zich op haar verlies en vergeet dat ze, naast het feit dat ze 'leeg' teruggekomen is, ook nog een metgezellin heeft.

In dit gedeelte en ook op andere plaatsen valt nog iets anders op: tel maar eens hoe vaak Naomi de woorden 'ik' en 'mij' gebruikt. Het is de tijd van de richters waarin een ieder deed wat goed was in zijn ogen. Ik-gericht dus. Des te opvallender is het dat Ruth zich richt op haar schoonmoeder en haar God.

De naaste familie van Naomi die haar moet helpen laat het afweten. In Israël was de instelling van het losserschap een deel van het sociale vangnet. *Wanneer uw broeder in armoede raakt en een deel van zijn bezit moet verkopen, dan moet zijn lossen komen die nauw aan hem verwant is, en vrijkopen wat zijn broeder heeft verkocht* (Lev. 25: 25). De lossen van Naomi geeft niet thuis. Het land van Elimelech zou juridisch gezien weer naar Naomi moeten gaan. Erfgrond was in principe onontvreemdbaar. In latere jaren (1Kon. 21) waagde koning Achab, die bepaald niet in God geloofde, deze wet op het eigenaarschap van erfelijk bezit te overtreden. De wijngaard van Naboth bleef in zijn handen. Achab mokte als een klein kind, maar drukte zijn zin niet door. Daar was een buitenlandse heidense hoogmoedige vrouw zonder scrupules voor nodig.

Sociaal en ook vanwege hun vrouwzijn bevinden Naomi en Ruth zich in de onderste lagen van de samenleving. Ze treffen het -of is het bestuurd?- dat de gerstooft aanstaande is. In zo'n tijd van overvloed gun je een ander ook wat. In het veen kijk je niet op een turf. Het recht van de armen 'arenlezen' wordt oogluikend toegestaan. Ja, dit was zelfs een gebod: *Wanneer u de oogst van uw land binnenhaalt, mag u de rand van uw akker bij het binnenhalen van uw oogst niet helemaal afmaaien, en wat van uw oogst is blijven liggen, mag u niet oprapen. U moet het laten liggen voor de arme en de vreemdeling. Ik ben de HEERE, uw God* (Lev. 23: 22). Maar in de richtertijd... Bij toeval -bestaat dat?- komt Ruth op de velden van een zekere Boaz terecht om overgebleven aren bijeen te sprokkelen.

BOAZ, DE STEUNPILAAAR

De eerste woorden die we van Boaz horen zijn veelzeggend *'de Heer zij met u'*. Deze woorden lijken gemeend en niet zoals het Zuid-Duitse Grüss Gott of het nog slappere Engelse goodbye. Van Boaz wordt gezegd 'gibor' גִּבּוֹר en 'chayil' חַיִּל. Vaak wordt 'gibor' vertaald met machtig, maar het betekent ook dapper, oprecht en sterk. Het duidt een sterk en nobel karakter aan. 'Chayil' betekent naast welvarend ook kundig, efficiënt en legermacht. De betekenis van de naam 'Boaz' is niet helemaal zeker. Waarschijnlijk betekent het zoveel als: in hem is sterkte. In de latere tempel van Salomo stonden de twee zuilen Jachin en Boaz (1Kon. 7: 21) met deze verwijzing naar sterkte en kracht.

Dat hij een oprecht man was, blijkt wel uit zijn zorgzame houding naar Ruth. Hij nodigt haar uit om zowel tijdens de gersteoogst als de tarweoogst op zijn velden de nalezing te doen. Hij geeft zelfs opdracht om haar onopgemerkt wat extra aren toe te spelen. Hij brengt Deut. 24: 19 in de praktijk. *Wanneer u de oogst op uw akker hebt binnengehaald, en u bent een schoof op de akker vergeten, dan mag u niet teruggaan om die op te halen. Hij is voor de vreemdeling, de wees en de weduwe. Dan zal de HEERE, uw God, u zegenen in al het werk van uw handen.* Bedenk goed dat dit de richterentijd is en dat het houden van Gods geboden niet zo vanzelfsprekend is. Boaz doet dat wel.

Hij is een sociaal man. Hij doet navraag bij zijn arbeiders over Ruth. De opzichter geeft een dubbel antwoord: *Dat is de Moabitische jonge vrouw die met Naomi teruggekeerd is uit het land Moab.* Hij noemt haar naam niet en wijst erop dat ze een vreemdeling is. Wel waardeert hij haar werkhouding *Zij heeft bijna niet binnen gezeten.* Wij zouden nu zeggen: 'Dat is die Syrische asielzoeker'. Maar die heeft toch ook een naam? Over de werkhouding kunnen we niet oordelen: hij mag niet werken. Of dat zo sociaal is...?

Boaz prijst de standvastige en trouwe houding van Ruth. Hij behandelt haar voorkomend en gunt haar wat extra's. Opvallend is dat hij ook over de veiligheid van Ruth waakt: *Heb ik de knechten niet geboden dat zij u niet aanraken?* Boaz weet dat in de vrolijke oogsttijd de handjes wel eens wat los kunnen zitten. Een jonge vrouw en zeker een vreemde uit een ander land, was snel slachtoffer. Tegenwoordig is dat al niet anders. En de Moabieten werden sowieso al met seksuele uitpattingen in verband gebracht. Daarom zijn advies: meiden, blijf bij elkaar. *Zo bleef zij dicht bij de meisjes van Boaz om aren te rapen, tot de gersteoogst en de tarweoogst voorbij waren. En zij bleef bij haar schoonmoeder.* Zo is Ruth een paar volle maanden op de velden van Boaz te vinden.

Is de zorgzaamheid van Boaz te verklaren? Deels wel, hij prijst Ruth om haar werkhouding, trouw en toewijding aan Naomi en haar God. Maar Boaz heeft ook een geschiedenis. Hij is zelf een afstammeling van een vreemdelinge, hij kan invoelen hoe Ruth zich voelt. In het geslachtsregister van Mattheüs wordt duidelijk dat Boaz van Rachab afstamt: *Salmon verwekte Boaz bij Rachab, Boaz verwekte Obed bij Ruth, Obed verwekte Isai.* Boaz voedt hongerige vrouwen, helpt mensen

die in nood zitten en omarmt de sociaal achtergestelden. Zijn God en grootste nazaat Jezus doen dit op wereldwijde schaal.

EEN HEIMELIJK FEMINISTISCH PLAN

Nadat de oogst is binnengehaald, is het tijd om te dorsen. Een dorsvloer was meestal gezamenlijk bezit. De ondergrond moest hard zijn en het liefst wat hoger liggen. Het dorsen gebeurde met een dorsslee en werd voortgetrokken door een dier dat de graankorrels losmaakte van de aren en de steel. Vervolgens werd het graan gewannen. Met vorken werd het graan in de lucht geworpen, de zware korrels vielen rechtstreeks op de grond en bij een briesje werd het kaf weggeblazen. Die wind was de reden om een hogere vlakke rots als dorsvloer uit te zoeken. Elke boer bracht zijn schoven naar de dorsvloer. Maar dan was er wel een probleem. Je kon makkelijk 's nachts wat graan stelen. Daarom bewaakte iedere boer zijn eigen schoven. Boaz slaapt dan ook bij zijn graan op de dorsvloer.

Naomi maakt gebruik van deze wetenschap. Zij verzint een list. Ze draagt Ruth op om zich op te tutten. *Was je en zelf je en doe je beste kleren aan en ga naar de dorsvloer, maar zorg ervoor dat je niet door de man [Boaz] wordt opgemerkt, voordat hij klaar is met eten en drinken. En het zal gebeuren als hij gaat liggen, zorg dan dat je de plaats weet waar hij ligt. Ga er dan heen, sla de deken aan zijn voeteneind op en ga liggen. Dan zal hij je zelf vertellen wat je doen moet.*

Boaz mag niets merken. Zien we hier een poging van twee vrouwen om een rechtschapen man te verleiden die in een vrolijke stemming verkeert? Het heeft er alle schijn van. Het taalgebruik suggereert veel: (be)kennen, bij gaan liggen, ontbloten, voeten (vaak een eufemisme voor geslachtsdelen) die in veel andere teksten verwijzen naar seksuele handelingen. De oogsttijd leidde vaak tot seksuele uitpattingen. Hos. 9: 1 *Wees niet blij, Israël, tot jubelens toe, zoals de volken, want u hebt in hoererij uw God verlaten. U hebt hoerenloon lief op alle dorsvloeren voor koren.* Dat ik en velen met mij denken dat Ruth Boaz seksueel probeert te verleiden is dus niet onlogisch, maar zegt misschien meer over ons dan over het werkelijke plan van Naomi. *Mijn dochter, zou ik geen plaats van rust voor je zoeken, waar het je goed zal gaan?* Naomi wil Ruth uithuwelijken. Het probleem is dat je als vrouw niet op een man kon afstappen om hem ten huwelijk te vragen. In onze 'moderne' maatschappij is dat ook niet altijd de meest tactische en gebruikelijke manier.

Ruth voert het plan zo stilletjes uit dat Boaz niets merkt. Dit 'stilletjes' komt nog twee keer in het OT voor: als Jaël een tentharing door het hoofd van Sisera slaat (Ri. 4) en toen David in de grot een slip van Sauls mantel afsneed (1Sam. 24). Beiden hadden niets door. Logisch dus dat Boaz midden in de nacht wild wakker schrikt als hij een persoon aan zijn voeteneind gewaar wordt. *Wie bent u?* Boaz houdt overal rekening mee. En ergens moet het antwoord hem gerustgesteld hebben: *Ik ben Ruth, uw dienares. Spreid uw vleugel over uw dienares uit, want u bent de lossen.* Een vrouw en dus geen rover, een vrouw die hij bewondert, een vrouw die niet direct uit is op seks. Eigenlijk zijn de woorden van Ruth een gebed tot Boaz.

Het antwoord van Ruth geeft aan dat zij zijn bescherming zoekt (Ps. 17:8) en wel op goede en juridische gronden, hij is immers lossier. Ruth heeft geleerd Boaz te vertrouwen. Boaz is 'chayil' en 'gibor'. Eigenlijk is het een gebeden antwoord op het gebed van Boaz zelf: *Moge de HEERE uw daad vergelden, en moge uw loon volkomen zijn van de HEERE, de God van Israël, onder Wiens vleugels u gekomen bent om toevlucht te nemen (2: 12)*. Ruth vraagt Boaz zijn gebed handen en voeten te geven. Zij brengt 'bid en werk' zelf ook in de praktijk. Ze wacht niet stilletjes en lijdzaam af. Toch neemt ze een risico, want weerstand bieden aan verleiding is een maat waarmee je een karakter meet. Boaz slaagt voor die test, maar was dat vooraf een zekerheid?

Wij christenen hebben in de volgorde van de Bijbelboeken omgerommeld. Oorspronkelijk volgde Ruth op Spreuken. Dat was niet zonder reden. Het laatste hoofdstuk van Spreuken gaat over de deugdzame vrouw. *Wie zal een deugdelijke vrouw vinden? Haar waarde gaat die van robijnen ver te boven. Op haar vertrouwt het hart van haar echtgenoot, en bezit zal hem niet ontbreken*. Die deugdzzaamheid herkende Boaz in Ruth. Hij beschrijft haar met 'chayil' חַיִּיל en dat begrip zijn we eerder tegengekomen. *Want ieder in de poort van mijn volk weet dat u een deugdelijke [chayil] vrouw bent*. Hij begrijpt heel goed dat Ruth niet op snelle seks uit is: *doordat u geen jongemannen nagelopen bent, geen arme en geen rijke*. Zij vraagt hem ten huwelijk en hij stemt daarmee in. Ez. 16: 8 *Toen Ik voorbij u kwam, zag Ik u, en zie, uw tijd was de tijd van de liefde. Zo spreidde Ik Mijn vleugel over u uit en bedekte uw naaktheid. Daarop zwoer Ik u een eed en ging een verbond met u aan, spreekt de Heere HEERE, en zo werd u van Mij*.

Als Ruth met een ruime gift bij Naomi terugkomt en haar verhaal doet, blijkt Naomi haar familielid goed te kennen: *want die man zal niet rusten, voordat hij vandaag nog deze zaak tot een einde heeft gebracht*.

HET RECHT

Er is een complicatie: Boaz is weliswaar een lossier maar niet de eerst aangewezen lossier. De rechthebbende lossier zal toestemming moeten geven. In de oudheid werden belangrijke zaken door een stadsraad in de poort besproken. Boaz legt dezelfde dag nog zijn zaak -eigenlijk de zaak van Naomi, want hij is maar plaatsvervanger- voor. Naomi is geen recht gedaan. De lossier moet nu eindelijk eens naar voren komen. Ook toen was er al sprake van langslepende herstelbetalingen. De lossier zegt openlijk toe, ten overstaan van maar liefst tien getuigen, dat hij het erfdeel van Elimelech terug wil kopen om de zaak recht te zetten. In feite is dit een goede deal: het land van Elimelech komt daardoor in zijn handen en zijn bezit wordt vergroot. Naomi heeft geen zonen meer en dus erft hij op termijn de velden van haar. Maar Boaz heeft nog een troef. Hij koppelt een andere bepaling uit de Thorah aan het lossierschap, namelijk het leviraatshuwelijk. *Maar Boaz zei: Op de dag dat u het land van de hand van Naomi koopt, koopt u het ook van Ruth, de Moabitische, de vrouw van de gestorvene, om de naam van de gestorvene over zijn erfelijk bezit in stand te houden*. Ruth hoort ook bij de deal. Dan past de lossier, financieel wil hij best compenseren, maar trouwen met Ruth gaat hem te ver.

Immers als hij bij Ruth een zoon verwekt, is deze niet wettelijk zijn zoon. *Wanneer broers bij elkaar wonen en een van hen sterft zonder dat hij een zoon heeft, dan mag de vrouw van de gestorvene niet de vrouw van een vreemde man buiten de familie worden. Haar zwager moet bij haar komen en haar voor zichzelf tot vrouw nemen, en zo zijn zwagerplicht tegenover haar vervullen. En het moet zó zijn dat het eerste kind dat zij baart, op naam van zijn gestorven broer zal staan, zodat diens naam niet uit Israël wordt uitgewist* (Deut. 25: 5-6). Die wordt dus gerekend als de zoon van Machlon. Weg is dan de erfenis van Naomi, want die gaat naar de zoon van Machlon. Zelfs zijn eigen erfdeel loopt gevaar versnipperd te worden. Hij heeft dan twee eerstgeboren zonen; één bij zijn huidige vrouw en een andere bij Ruth. Samengestelde gezinnen zorgden toen en zorgen ook nu nog vaak voor heftige familieproblemen als het om vererving gaat. Dat risico wil hij niet nemen.

Boaz mag zijn plaatsvervanger zijn, in zijn ‘schoenen’ staan. Een sandaal wordt overhandigd als teken van bevestiging. Misschien is het wel illustratief om ook de rest van Deut. 25 te lezen. Daar komt de sandaal eveneens in voor, maar in een iets andere hoedanigheid. Dit gebruik bestaat tot op de dag van vandaag nog steeds in het Midden-Oosten.

Boaz legt hier een verband tussen ‘kopen van’ en ‘loskopen’. Deze combinatie komt zelden in het OT voor en hiermee wordt de verlossing van Israël door God aangeduid: Ps. 74: 2 *Denk aan Uw gemeente, die U vanouds verworven hebt, de stam die Uw eigendom is, die U verlost hebt, de berg Sion, waarop U gewoond hebt.*

Voor de tweede keer grijpt God in. Uit het huwelijk van Ruth en Boaz wordt een zoon geboren. En de vrouwen van Bethlehem hebben nu weer het woord: *Geloofd zij de HEERE, Die niet heeft nagelaten om u vandaag een lossen te geven. Moge zijn naam beroemd worden in Israël! Hij zal er voor u zijn om u te verkwikken en u in uw ouderdom te onderhouden. Want uw schoondochter, die u liefheeft, heeft hem gebaard, zij die beter voor u is dan zeven zonen.* De vrouw die leeg terugkwam, is nu vol van zegen. Wat een contrast met de eerste ontmoeting met de vrouwen van Bethlehem een paar maanden eerder.

EEN LES IN ‘CHESED’

In Ruth 3: 10 staat *goedertierenheid*, andere vertalingen spreken van *liefdedaad* of *liefde*. In het Hebreeuws staat er **חסד** ‘chesed’. De vertaling met liefde doet het begrip tekort. ‘Chesed’ komt vaker in de Bijbel voor. In Jes. 54: 10 staat heel duidelijk omschreven: *Want al zouden bergen wijken en heuvels wankelen, Mijn goedertierenheid [chesed] zal van u niet wijken en het verbond van Mijn vrede zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer.*

‘Chesed’ kun je omschrijven met een compleet onverdiende vriendelijkheid en genegenheid. Het is niet alleen een warm gevoel, maar een houding die zich uit in daden. Als een kind iets oerdoms uithaalt dan zal een ouder toch ‘chesed’ zijn. Ruth toonde ‘chesed’ naar Naomi. Boaz deed hetzelfde voor Ruth. Jezus onze

plaatsvervanger toonde ‘chesed’ onvoorwaardelijke liefde voor ons, daarom roept Jakobus ons op om zo te leven: *En wees daders van het Woord en niet alleen hoorders. Anders bedriegt u uzelf* (Jak. 1: 22).

VAN KOP EN STAART EN WAT ER TUSSENIN ZIT

Het verhaal speelt zich af in de tijd van de Richteren toen er geen koning in Israël was en het eindigt met de grote koning David. Die spiegeling zit in het hele boekje verborgen. In het eerste hoofdstuk staat Naomi centraal en komt ze aan in Bethlehem. Tegen de vrouwen geeft ze aan volledig ‘leeg’ te zijn. In het laatste hoofdstuk staat Boaz in het midden van de poort. Daarna noemen de vrouwen Naomi ‘volop’ gezegend. In het tweede hoofdstuk komt Boaz toevallig op zijn velden Ruth in het openbaar tegen. Boaz blijkt een zeer betrouwbare en zorgzame man. In het derde hoofdstuk gaat Ruth ‘s nachts heimelijk naar Boaz. De structuur van het boekje is een parel van vertelkunst. Daarom is het ook zo tijdloos mooi. Het verhaal van Boaz en Ruth weerspiegelt het beeld van God die Zijn bruid, het volk Israël, beschermt. ■